

ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยว
ของคนในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช*

THE NEEDS FOR ENGLISH LANGUAGE FOR TOURISM COMMUNICATION
AMONG PEOPLE IN CULTURAL TOURISM AT WAT THAT NOI
NAKHON SI THAMMARAT PROVINCE

โรจน์นธ์ ทรงอยู่*

Rojjanant Songyoo

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ปทุมธานี ประเทศไทย

Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage, Pathum Thani, Thailand

*Corresponding author E-mail: rojjanant@vru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการณ์การท่องเที่ยวของแหล่งเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช 2) เพื่อสำรวจความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชนเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพที่รวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์จากนักท่องเที่ยว คนในชุมชน หน่วยงานและองค์กร ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความเที่ยงตรง โดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการวิจัยด้วยการตรวจสอบหาคำดัชนีความสอดคล้อง มีการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแนวคิดทฤษฎีที่เลือกมาใช้ในการศึกษาโดยใช้กระบวนการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า เพื่อหาค้นหาคำตอบในการวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย จากการศึกษ พบว่า 1) วัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะอาดและปลอดภัยได้รับมาตรฐาน SHA ในแต่ละวันมีนักท่องเที่ยวที่มีความศรัทธาต่อพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ มาท่องเที่ยวจำนวนมากโดยเฉพาะในช่วงวันหยุดยาวและวันหยุดนักขัตฤกษ์ ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการมีจุดอ่อนน้อย และมีปัญหา/อุปสรรคที่ส่งผลกระทบเป็นอย่างมากในเรื่องของสถานการณ์โควิด - 19 ส่งผลให้มีย่านักท่องเที่ยวจำนวนน้อยมากหรือแทบไม่มีเลยโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ 2) คนในชุมชนมีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับน้อย มีความต้องการให้พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในด้านการพูดในเรื่องการพูดคุยทักทายในชีวิตประจำวันโดยใช้ในรูปแบบคลิปวิดีโอ

คำสำคัญ: การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, สภาพการณ์ของแหล่งท่องเที่ยว, ศักยภาพการท่องเที่ยว, ความต้องการใช้ภาษาอังกฤษ, วัดธาตุน้อย

Abstract

This research article is intended 1) to study the tourism situation of cultural sites Wat That Noi, Nakhon Si Thammarat Province 2) to explore the need to use English for communication tourism of people in cultural communities, Wat That Noi Province Nakhon Si Thammarat Is a qualitative research that collects data by means of interviews from tourists, people in the community, agencies and organizations involved By using structured interviews that have passed precision quality checks By those who have expertise, consider the content and suitability of the language used in the research by checking the index. Consistency Data is analyzed through the theoretical concepts chosen for the study using a three - poster data validation process. To find the answer to the research and analyze the data using descriptive statistics, including the average percentage from the study found that 1) Measuring the least elements Nakhon Si Thammarat province is the tourist attraction is very high. Because it is a famous tourist destination There is a beautiful landscape Clean and safe. SHA standards are received each day. There are tourists who have faith to their father, like verbal rights. Come to travel a lot, especially during long holidays and holidays. All relevant sectors Both the public and private sectors Participate in management, with few weaknesses and problems/The obstacles that have a huge impact on the quota - 19 situation have resulted in very few or almost no tourists, especially foreign tourists. 2) People in the community have English skills for communication, at a low level There is a need to develop English communication skills, in terms of speaking about daily greetings, using video clips

Keywords: Cultural Tourism, Tourist Attraction Conditions, Potential Tourism, The Needs For English Language, Wat That Noi

บทนำ

การท่องเที่ยว เป็นกิจกรรมต่าง ๆ ที่ติดต่อและสัมพันธ์กับกิจกรรมของบุคคลโดยสามารถเกิดขึ้นจากการที่เดินทางจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อนและการติดต่อธุรกิจ ซึ่งเอาเหตุผลกระบวนการแลกเปลี่ยนทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม อันเป็นองค์ประกอบพื้นฐานของการเดินทางและการท่องเที่ยว (Lumsdon, C., 1999) โดยการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่หลายประเทศให้ความสำคัญ เพราะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างภาพลักษณ์ที่ดีและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของประเทสนั้น ๆ ไปสู่สายตานักท่องเที่ยวต่างประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งธุรกิจการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ในด้านเศรษฐกิจสู่ประเทศเป็นจำนวนมาก (ดวงใจ กาญจนาพันธ์, 2555) ซึ่งในระยะหลังการท่องเที่ยวได้ถูกพัฒนาให้เป็นอุตสาหกรรมที่สร้างมูลค่ามหาศาลให้กับประเทศต่าง ๆ ดังนั้น อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีการแข่งขันทางการตลาดค่อนข้างสูงโดยมีจุดหมาย คือ มูลค่าทางการตลาดที่จะได้รับจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว สำหรับประเทศไทยอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีการขยายตัวสูงและมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทย โดยใน พ.ศ. 2561 ประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยว 2.94 ล้านล้านบาทและมีแนวโน้มการเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวจากทั่วทุกมุมโลก (กลุ่มงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมกรรมการท่องเที่ยว และกีฬา, 2563) และเป็นอุตสาหกรรมแห่งความหวัง ที่สร้างรายได้ให้กับประเทศมากเป็นอันดับต้น ๆ และมีความสำคัญโดยตรงต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ อันส่งผลให้ความเป็นอยู่ของประชาชนในประเทศดีขึ้น การเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแม้ว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ มีการจ้างงานเพิ่มขึ้น มี

การลงทุนและสร้างรายได้เข้าประเทศ แต่ก็ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม วิถีชีวิต ของสถานที่นั้น ๆ หากไม่มีการจัดการที่ดีพอ (องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, 2565) สังคมในปัจจุบันตระหนักถึงความสำคัญของศิลปะ วัฒนธรรมเทศกาล รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น ทั้งนี้ การตื่นตัวต่อวัฒนธรรมประกอบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมของในแต่ละพื้นที่เป็นจุดกำเนิดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังจะเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในยุโรป อีกทั้งประเทศอื่น ๆ ได้พยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง (Nzama, A.T. et al., 2005) นอกจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศ และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคแล้วการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป สำหรับประเทศไทยแล้ว การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้และการจ้างงานให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามกลางกระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยว และมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และได้มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน ทำให้มีผู้สนใจมาท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ การท่องเที่ยวยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน พัฒนาสังคม อนุรักษ์ และฟื้นฟูวัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม รวมทั้งสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ จากความนิยมในด้านการท่องเที่ยวแบบใหม่ คือ การท่องเที่ยวเชิงการเรียนรู้ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ซึ่งนิยมท่องเที่ยวเป็นกลุ่มเล็ก ๆ หรือ ท่องเที่ยวด้วยตนเอง ตามแบบที่เรียกว่า Free Independent Travelers นักท่องเที่ยวดังกล่าวจะได้สัมผัสกับชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้ ถ้าคนไทยมีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารกับชาวต่างชาติที่มาเยือนได้ จะมีส่วนช่วยให้เกิดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักได้อย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ดังนั้น การสื่อสาร (Communication) ซึ่งเป็นทักษะสำคัญของคนในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมี (Fadel, C., 2008) เพราะในยุคการสื่อสารไร้พรมแดนบุคคลใดที่มีทักษะสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลดีต่อตนเองและหน่วยงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ เพราะในปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลักในการติดต่อสื่อสาร โดยในด้านการท่องเที่ยวภาษาอังกฤษค่อนข้างมีบทบาทสำคัญทั้งในแง่ของผู้ใช้ คือ สามารถที่จะเดินทางเที่ยวรอบโลกด้วยตนเอง ส่วนของผู้ให้บริการสามารถประชาสัมพันธ์ธุรกิจ และให้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้ได้ด้วยตนเอง (กฤษณะ โฆษณานนท์, 2564)

จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นเมืองมรดกทางวัฒนธรรมที่มีความเก่าแก่ทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมชีวิตความเป็นอยู่ที่ยังคงเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีความเจริญรุ่งเรือง ทางพุทธศาสนา และศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ทั้งประติมากรรม สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ช่างฝีมือพื้นบ้าน การละเล่นและขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งชาวเมืองนครศรีธรรมราช ยังยึดถือปฏิบัติจนปัจจุบัน นครศรีธรรมราชจึงมีอารยธรรม และศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์มีหัตถศิลป์ ที่เก่าแก่และมีชื่อเสียง ไม่ว่าจะเป็นผ้ายก เครื่องถม ซึ่งเป็นงาน หัตถศิลป์ชั้นสูง นอกจากนี้ยังมีงานหัตถศิลป์ ที่โดดเด่นอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น เครื่องจักสานย่านลิเภา จักสาน กระจุด แกะหนังตะลุง เป็นต้น และการท่องเที่ยวเชิงศรัทธาของจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นอีกหนึ่งความสนใจ ที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทาง มาเยือน โดยมีสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยม ได้แก่ วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช เป็นศูนย์รวมจิตใจของพุทธศาสนิกชน เป็นต้นกำเนิดของงานบุญใหญ่ที่มีชื่อเสียง คือ “งานแห่ผ้าขึ้นธาตุ” ตามความเชื่อและแรงศรัทธาของชาวจังหวัดนครศรีธรรมราช นอกจากนี้ยังมีวัดธาตุน้อย อำเภอช้างกลาง วัดเจดีย์ (ไอ้ไข่) อำเภอสิชล และ วัดยางใหญ่ (ตาพรานบุญ) เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่าจังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นจังหวัดที่การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจของจังหวัดในภาคบริการ แม้จะเป็นจังหวัดที่เป็นเมืองรองของการท่องเที่ยวแต่สามารถสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2563 เป็นอันดับที่ 2 ของเมืองรอง

(สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2564) วัดธาตุน้อย หรือ วัดพระธาตุน้อย ตั้งอยู่ในเขตตำบลหลักช้าง อำเภอช้างกลาง จังหวัดนครศรีธรรมราช ตั้งขึ้นโดยความประสงค์ ของพ่อท่านคล้าย (พระครูพิศิษฐ์อรรถการ) พระเกจิอาจารย์ที่ชาวใต้เลื่อมใสศรัทธาอย่างสูงยิ่งรูปหนึ่ง มีผู้คนหลั่งไหลเข้ามาสักการบูชากันมากอีกทั้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ ขนบธรรมเนียมประเพณี และศิลปวัฒนธรรม มีศักยภาพผ่านเกณฑ์ประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวจากสารสนเทศภูมิศาสตร์แหล่งท่องเที่ยว (สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช, 2564)

ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า การสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารระหว่างนักท่องเที่ยวกับคนในชุมชน เพราะด้วยแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและธรรมชาติของจังหวัดนครศรีธรรมราชที่มีจะทำให้ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติหลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวมากขึ้น จึงสนใจศึกษาความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราชเพื่อส่งเสริม และสนับสนุน การท่องเที่ยวในชุมชนของตนเองและเพิ่มรายได้ให้กับชุมชนในภาพรวม ตลอดจนสามารถนำไปใช้ได้กับชุมชนอื่นในลักษณะเดียวกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อสำรวจความต้องการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารด้านการท่องเที่ยวของคนในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการศึกษาวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Semi - structured interview) ซึ่งพื้นที่หลักที่ใช้ในการวิจัย คือ ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูล จะทำการวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบการวิเคราะห์และนำเสนอข้อมูลตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย (เอี่ยมพร หลินเจริญ, 2555)

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มเป้าหมายที่ผู้วิจัยเลือกในการศึกษาในครั้งนี้ พิจารณาจากการตัดสินใจของผู้วิจัยเอง เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยอาศัยความรู้ ความชำนาญและประสบการณ์ของผู้ทำวิจัย ได้แก่ นักท่องเที่ยว คนในชุมชน หน่วยงานและองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริม สนับสนุนการจัดการท่องเที่ยว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช ดังต่อไปนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 50 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบตามความสะดวก (Convenience sampling) ทั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เกณฑ์หรือการประมาณการกลุ่มตัวอย่าง/กลุ่มเป้าหมายจากจำนวนประชากรทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยเฉลี่ยในแต่ละสัปดาห์มีจำนวนประชากรเฉลี่ยประมาณวันละ 250 คน และคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ร้อยละ 20

2.2 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนประชาชนในชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยววัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 15 คน โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย ผู้นำชุมชน หรือตัวแทน เจ้าอาวาสวัดธาตุน้อยหรือตัวแทน พระภิกษุ ผู้ดูแลวัด แม่ค้าร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก และคนในชุมชน

2.3 กลุ่มเป้าหมายที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานและองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 5 คน

โดยเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย องค์ประกอบส่วนท้องถิ่น เทศบาลและสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) จังหวัดนครศรีธรรมราช

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ศึกษาทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดการวิจัยสู่การทำเครื่องมือการวิจัย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพด้านความตรง (Validity) โดยนำเสนอให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาตรวจสอบเนื้อหาและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้ในการวิจัยด้วยการตรวจสอบหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ในทุกข้อคำถาม โดยใช้สูตรของโรวีเนลลีและแฮมเบิลตัน (พิศิษฐ์ ตัณฑวนิช และพนา จินดาศรี, 2561) และเมื่อวิเคราะห์แล้วถ้าข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 - 1.00 จะคัดเลือกเอาไว้ ส่วนข้อคำถามที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 จะพิจารณาปรับปรุงแก้ไขหรืออาจตัดทิ้ง

4. กระบวนการศึกษาและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การศึกษาและวิจัยจากเอกสาร ผู้วิจัยทำการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษ การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว และงานศึกษาวิจัยที่มีความเกี่ยวข้อง รวมทั้งได้ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากสื่อ สิ่งพิมพ์ และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช

4.2 การเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Research) การวิจัยในครั้งนี้ให้ความสำคัญกับการลงไปศึกษาข้อมูลระดับพื้นที่จากภาคสนามโดยตรงบนพื้นฐานและระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เป็นแนวทางหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามโดยมีแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างซึ่งมีการกำหนดคำถามไว้ล่วงหน้าผ่านและสัมภาษณ์ตามแบบสัมภาษณ์ (interview schedule) ที่พัฒนาประเด็นคำถามจากคำถามหลักในการศึกษาวิจัยและกรอบแนวคิดหลักที่ใช้ในการศึกษา เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการตอบคำถามการวิจัยและบรรลุวัตถุประสงค์ในการศึกษา ทั้งนี้ในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลแต่ละครั้งผู้วิจัยจะทำการขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการจัดบันทึก เผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ โดยการเคารพสิทธิของผู้ให้ข้อมูลเป็นหลัก

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแนวคิด ทฤษฎีที่เลือกมาใช้ในการศึกษา โดยข้อมูลที่ได้มาจะมีกระบวนการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation) เพื่อหาค้นหาคำตอบในการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) บรรยายข้อมูลระดับความคิดเห็นของผู้สัมภาษณ์ ร่วมกับการวิเคราะห์เนื้อหาตามกรอบแนวคิดที่ใช้ในการศึกษาซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตการณ์ของผู้วิจัยและการสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้สามารถสรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป

1.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่เป็นคนไทยโดยนักท่องเที่ยวจะมีจำนวนมากที่สุดในช่วงวันเทศกาลต่าง ๆ เช่น วันสงกรานต์ วันปีใหม่ วันมาฆบูชา วันอาสาฬหบูชา วันวิสาขบูชา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา และวันหยุดนักขัตฤกษ์ต่าง ๆ มีนักท่องเที่ยวประมาณวันละ 1,000 คน และวันเสาร์ - วันอาทิตย์ มีนักท่องเที่ยวประมาณวันละ 500 คน ส่วนวันธรรมดา (วันจันทร์ - วันศุกร์) มีนักท่องเที่ยวประมาณวันละไม่ต่ำกว่า 100 คน (ขึ้นอยู่กับสภาพอากาศของวันนั้น ๆ)

1.2 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ในห้วงเวลา 2 ปีที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันไม่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมาเที่ยววัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ซึ่งในอดีตนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวสิงคโปร์ และชาวมาเลเซีย และมีชาวจีนบ้าง โดยนักท่องเที่ยวจะมีจำนวนมากที่สุดในช่วงวันเสาร์ - วันอาทิตย์ มีนักท่องเที่ยวประมาณวันละ 50 - 80 คน และวันธรรมดา (วันจันทร์ - วันศุกร์) มีนักท่องเที่ยวจำนวนน้อยมากซึ่งบางวันอาจไม่มีเลย โดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะเดินทางมาเป็นคณะทัวร์โดยรถตู้ปรับอากาศ

2. สภาพการณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.1 จุดแข็ง (Strengths) ความมีชื่อเสียงของวัดและความศรัทธาของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพ่อท่านคล้าย วาจาสิทธิ์ ภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะอาดและปลอดภัยซึ่งได้รับมาตรฐานความปลอดภัยด้านสุขอนามัย หรือ Amazing Thailand Safety and Health Administration (SHA) จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและมั่นใจให้กับ นักท่องเที่ยวหรือผู้มาใช้บริการหลังจากสถานการณ์โควิด - 19 อยู่ในระดับที่ปลอดภัยสำหรับการเดินทาง มีกล้องวงจรปิดเพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็น กรรมการวัด ชุมชน โรงเรียน ภาครัฐ ภาคเอกชน มีที่เข้ามาช่วยการบริหารจัดการและพัฒนาวัดให้ดียิ่งขึ้นไป

2.2 จุดอ่อน (Weaknesses) ถนนคับแคบ ที่จอดรถมีไม่เพียงพอหากเป็นช่วงเทศกาลที่มีนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก การบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมือง

2.3 โอกาส (Opportunities) การเชื่อมต่อเส้นทางถนน การเพิ่มเวลาเดินทางของรถไฟ สายการบิน และรถประจำทางเพื่อการสร้างศูนย์เรียนรู้

2.4 ปัญหา/อุปสรรค (Threats) สถานการณ์โควิด - 19 ทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และนักท่องเที่ยวชาวไทยก็มีจำนวนน้อยลง นักท่องเที่ยวบางส่วนขาดจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

3. ความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนรอบ ๆ วัดพระธาตุน้อย

จากผลการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน แม่ค้าร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก และคนในชุมชน พบว่า คนในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่มีทักษะทางด้านภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอยู่ในระดับน้อยมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.41 รองลงมาในระดับน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.57 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 12.86 และระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 1.43 ตามลำดับ โดยมีความต้องการในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษจำแนกเป็นรายด้าน ดังนี้

3.1 ด้านทักษะการใช้ภาษา มีความต้องการให้คนในชุมชนท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช พัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในด้านการพูดมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 75.71 รองลงมา ด้านการฟัง คิดเป็นร้อยละ 24.29

3.2 ด้านวัตถุประสงค์การใช้ภาษา มีความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในเนื้อหาที่เกี่ยวกับเรื่องสถานที่ท่องเที่ยวมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 45.71 รองลงมาการซื้อของที่ระลึกคิดเป็นร้อยละ 28.57 การเดินทางคิดเป็นร้อยละ 15.71 ที่พักคิดเป็นร้อยละ 7.14 วัฒนธรรมประเพณีคิดเป็นร้อยละ 2.86 ตามลำดับ

3.3 ด้านรูปแบบในการพัฒนาทักษะ มีความต้องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษในรูปแบบคลิปวิดีโอมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 41.43 รองลงมาไฟล์เสียงคิดเป็นร้อยละ 30.00 แอปพลิเคชันคิดเป็นร้อยละ 17.14 หนังสือเล่มเล็กคิดเป็นร้อยละ 5.71 และแผ่นพับคิดเป็นร้อยละ 5.71 ตามลำดับ

จากผลการสัมภาษณ์เจ้าอาวาสวัดธาตุน้อย พระภิกษุ และผู้ดูแลวัด พบว่า จากเดิมในการบริหารจัดการของวัดสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวต่างชาติจะเป็นรูปแบบของโครงการมัคคุเทศก์น้อยซึ่งได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากโรงเรียนเจริญวิทย ซึ่งจะมีนักเรียนที่มีจิตอาสาเข้ามาทำหน้าที่มัคคุเทศก์ในช่วงวันหยุดเรียน

(วันเสาร์ - อาทิตย์และวันหยุดนักขัตฤกษ์) เพื่อให้การต้อนรับให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกในเรื่องต่าง ๆ แต่เนื่องจากมัคคุเทศก์น้อยมีปริมาณและเวลาจำกัด ซึ่งสามารถทำหน้าที่ได้ในช่วงวันหยุด อีกทั้งในวันหยุดก็จะมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก หากให้ผู้ดูแลวัด แม่ค้าร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และคนในชุมชนรอบ ๆ แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อยได้รับการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษจะทำให้แหล่งท่องเที่ยววัดพระธาตุน้อยจะได้รับประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก เพราะสามารถรับรองนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้จำนวนมากทุกวัน และเป็นการสร้างโอกาสให้กับแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามามากขึ้น รวมทั้งสามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนใกล้เคียงนำไปสู่การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน

อภิปรายผล

ผลการศึกษา พบว่า 1) วัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความมีชื่อเสียง มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะอาดและปลอดภัยได้รับมาตรฐาน SHA วัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช สอดคล้องกับ วิศิธา บุญสมเกียรติ ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดธาตุน้อย และโบราณสถานวัดโมคลาน และ พบว่า วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดธาตุน้อย มีศักยภาพด้านกายภาพ ด้านการเข้าถึงแหล่ง ด้านคุณค่าและความดึงดูดใจอยู่ในระดับมาก และมีศักยภาพปานกลางในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (วิศิธา บุญสมเกียรติ, 2555) 2) การพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้กับคนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อยจะทำให้แหล่งท่องเที่ยววัดพระธาตุน้อยจะได้รับประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก เพราะสามารถรับรองนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้จำนวนมากทุกวัน และเป็นการสร้างโอกาสให้กับแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามามากขึ้น รวมทั้งสามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนใกล้เคียงนำไปสู่การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับ กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และศรัณยา แสงลิ้มสุวรรณ ที่ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมขั้นตอนการพัฒนาการตลาดและรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มีความสมดุลในมิติทางวัฒนธรรม และเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน (กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และศรัณยา แสงลิ้มสุวรรณ, 2555) และงานวิจัยของ วราพร พูลเกษ และคณะที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ ที่มีความเห็นว่า ชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ได้รับประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษมากที่สุด (วราพร พูลเกษ และคณะ, 2558)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยสามารถสรุปได้ว่า นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยววัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราชส่วนใหญ่เป็นคนไทย และมีชาวต่างชาติซึ่งเป็นชาวสิงคโปร์ และชาวมาเลเซีย และชาวจีนเป็นจำนวนน้อยโดยนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจะเดินทางมาเป็นคณะทัวร์โดยรถตู้ปรับอากาศในช่วงวันเทศกาลต่าง ๆ วัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพอยู่ในระดับมาก เพราะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความมีชื่อเสียง มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม สะอาดและปลอดภัยได้รับมาตรฐาน SHA แม้ว่าวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช จะมีการบริหารจัดการของวัดสำหรับการต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวต่างชาติผ่านโครงการมัคคุเทศก์น้อยของโรงเรียนเจริญวิทย แต่ยังไม่เพียงพอเนื่องจากมัคคุเทศก์น้อยมีปริมาณน้อยและสามารถเวลาปฏิบัติหน้าที่ได้เฉพาะวันหยุด ดังนั้น ควรมีการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษให้แก่ผู้ดูแลวัด แม่ค้าร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก และคนในชุมชนรอบ ๆ

แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย ก็จะทำให้แหล่งท่องเที่ยววัดพระธาตุน้อยจะได้รับประโยชน์ในการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาอังกฤษเป็นอย่างมาก สามารถรับรองนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติได้จำนวนมากทุกวัน และเป็นการสร้างโอกาสให้กับแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามามากขึ้น รวมทั้งสามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับชุมชนใกล้เคียงนำไปสู่การจัดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนและจากผลการวิจัยผู้วิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1) ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ร้านขายสินค้าที่ระลึกมี การพัฒนาในเรื่องของการบรรจุภัณฑ์ของผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นเมืองเพื่อสร้างความเป็นเอกลักษณ์และเพิ่มมูลค่าให้กับสินค้า 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช มีศักยภาพอยู่ในระดับมากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนควรมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่างสำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เพื่อการท่องเที่ยวของคนในชุมชนแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมวัดธาตุน้อย จังหวัดนครศรีธรรมราช เช่น ภาษาจีน เพราะเนื่องจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มาท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวจีน ไทย จีน อินเดีย 2) สามารถนำข้อมูลจากงานวิจัยชิ้นนี้มาสร้างเครื่องมือในการส่งเสริมทางการพัฒนาทักษะการสื่อสารเพื่อ การท่องเที่ยวให้เกิดผลที่เป็นรูปธรรมต่อแหล่งท่องเที่ยวอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- เอี่ยมพร หลินเจริญ. (2555). เทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 17(1), 18-25.
- กฤษณะ โฆษณพูนพันธ์. (2564). การเสริมศักยภาพการสื่อสารภาษาอังกฤษของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตรเพื่อการประกอบธุรกิจที่ยั่งยืน: กรณีศึกษาจังหวัดปทุมธานี. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://urms.rmutt.ac.th/research?pf-w2w23333&rs-v2y21313>
- กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาวัฒนธรรมการท่องเที่ยวและกีฬา. (2563). รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการค่าใช้จ่ายการสำรวจทัศนคติและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติที่เดินทางท่องเที่ยวในประเทศไทย. เรียกใช้เมื่อ 25 พฤศจิกายน 2564 จาก https://secretary.mots.go.th/ewtadmin/ewt/policy/download/article/article_20220607124823.pdf
- กาญจนา แสงลัมสุวรรณ และศรัณยา แสงลัมสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. วารสารนักบริหาร, 32(4), 139 - 146.
- ดวงใจ กาญจธีรานนท์. (2555). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยของนักท่องเที่ยว ญี่ปุ่น กลุ่มสตรีวัยทำงาน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬา. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- พิศิษฐ์ ตันทวนิช และพนา จินดาศรี. (2561). ความหมายที่แท้จริงของค่าIOC. วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 24(2), 3 - 12.
- วรพร พูลเกษ และคณะ. (2558). การพัฒนาทักษะการสื่อสาร ภาษาอังกฤษของชุมชนหมู่บ้านโฮมสเตย์ เพื่อเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาบ้านโคกโก่ง ตำบลกุดหว้า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน.
- วิศรา บุญสมเกียรติ. (2555). แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจังหวัดนครศรีธรรมราช: วัดพระมหาธาตุวรมหาวิหาร วัดธาตุน้อยและโบราณสถานวัดโมคลาน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดนครศรีธรรมราช. (2564). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2565 - 2570. เรียกใช้เมื่อ 23 พฤศจิกายน 2564 จาก https://nakhonsi.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid-769
- องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. (2565). การท่องเที่ยวหรืออุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นเรื่องใกล้ตัวกว่าที่คิด. เรียกใช้เมื่อ 23 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://tatreviewmagazine.com/article/community-based-tourism/>
- Fadel, C. (2008). 21st Century skill: How can you prepare students for the new Global Economy? Global Lead, Education Cisco Systems, Inc. Retrieved November 23 , 2564 , from <https://www.oecd.org/site/educeri21st/40756908.pdf>
- Lumsdon, C. (1999). Motivation and Personality. (1nd ed.). Bangkok: Xpernet.
- Nzama, A.T. et al. (2005). Workbook - I Tourism Workbook for Educators: 2004 Curriculum Statement. In Tourism Workshop Educational. Centre for Recreation & Tourism, UZ. and Tourism KwaZulu - Natal. University of Zululand.